

ચતરા બકાવળી

ચતરા બકાવળી.



લેખક
વરતેજવાળા મનહર.

રજી કરનાર
પાયોનીયર પ્રિન્ટર્સ કું.૦.

કીંમત દોઢ આનો.

૮૩૩૦

ગાંધીજીના વિચારોના આધારે
આગળના અગ્રણીઓના જીવનનાં
અભાસોનાં અભાસોનાં અભાસોનાં

૧૯૫૬

૧૯૫૬

નાનજી ઝવેર



અમારે ત્યાં દરેક કોમના બરની દરેક કવાલીટીની
ચાલુ ફેશનની ટોપીઓ કીફાયત ભાવે મળે છે
આવો અને જુઓ.

દમ્પીરીયલ કેપ માર્ક.

ભંડીબઝાર, મુંબઈ નં. ૬.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૩૦૩૦ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ૨૦૨૧ વડોદરા

વિષય ૬-૩

ચતુરા બકાવલી.

દુંડસા.૨.

જે કોઈ પ્રેમ અશ અવતરે
પ્રેમ રસ તેના ઉરમાં ઠરે.

સાહિત્યના વિશાળ સમુદ્રમાં જેમ અનેક પ્રેમકથાઓ ઉગતા માણસોથી વંચાતી તે ઠેઠ સુધી જીભ પર ચઢી રહેતી હાથમાં પ્રસ-
રેલીજ રહે છે, તેજ આ ગુલબકાવલીના મહાપ્રેમી શાહઝાદા
તાજુલમુલ્કની બકાવળી તથા રાજકુમારી ચતુરા સંબંધની પ્રેમકથા
જન સમાજમાં તેટલીજ પ્રચલીત છે.

તેના પૂર્વ જ્ઞાતિ રૂપે શાહઝાદા તાજુલમુલ્ક, બકાવળી તથા
પિતાની આંખોના ઉપાય રૂપે પૂર્વ પિતા પાસે જ્ઞાતી તેમની આંખો
સાંછ કરી પિતાના આશિષ મેળવે છે. અને પછી તે પ્રેમીઓ પ્રેમનો
અનેરો હાથે ભેગવતાં દિવસો નિર્ગમન કરતા હોય છે. પરંતુ સાચા
પ્રેમીઓ કોઈકજ કુખી થાય છે તેમ ધંદ પોતાની માસરા બકાવળીને
સ્વર્ગ લોકમાં પછી બોલાવે લે છે. જ્યાં તે શુદ્ધ પ્રેમીઓમાં
વિયોગનું સંકેત આવી પડે છે. જેને પરિણામે શાહઝાદા નાજલ પ્રેમ
થેલો બની બકાવળી પાછા નજરે નજારા બુખ્યો તરસ્યો ભટકતો
બોલતો ફરે છે.

કોઈ હાલ કહો બા કે.

ઝેરી પરાંકો સમજકે...કોઈ.

એક દિવસ ધંદના અખાડામાં મુની નારદના આગમનથી નાચ
રંગની બકાવળીને આજ્ઞા થાય છે. બકાવળી પોતાના નૃત્યથી ધંદને
રીઝવા એક નૃત્ય માન કરે છે.

ચતરા બકાવલી.



પાણીનાયર દિગ્દમ ૬ પાની.

કાળી બાઢરીયાંમેં ઘેરહીની દેખો સૈયાં.
ઝીની ઝીની છુદીયાં.
બરસેં ચમકે.

તડપ તડપ સારી રેન ગઈ રે...કાલી.

આથી ઈંદ્ર પ્રસન્ન થઈ વરદાન આપતાં બકાવલી પોતાના પ્રેમી શાહઝાદા તાજલનાં સહવાસ પાછો માગે છે, પરંતુ તેથી તો ઈંદ્ર કોધે ભરાઈ તેને બાર વર્ષ સુધી પથરનું અર્ધું અંગ લઈ પૃથ્વીમાં પડવાનો શ્રાપ આપી દે છે. નારદની વિનવણીથી તેના શ્રાપના નિવારણમાં કહેવામાં આવે છે કે તેના સમી કોઈ બીજી સ્ત્રીના હાથે ઉદ્ધાર પામી, તેના પ્રેમી લક્ષમાં જોડાશે તો બકાવલી શ્રાપ મુક્ત થશે.

સીંહલદ્વીપના મહારાજા મનોદીપની રાજકુમારી રૂપે ચતરાના સ્વરૂપથી સમગ્રદ્વીપભરમાં તેના સૌંદર્ય, સ્વરૂપ, અને ચતુરાઈની વાતો ચાલી રહેતી હતી.

જેથી યક્ષ લોકોના મૂર્ખ સરદાર હિમાંગનો મૂર્ખ પુત્ર હિમાંગ ચતરાનો આશંક બની તેને મેળવવાને પિતા પાસે હઠ લઈ બેસે છે અને તેની માતા હિમાંગીની સહાયથી હિમાંગને ચતરાનું હરણ કરવા સમજાવે છે તેમો પોતાના માણસો લઈ તેમ કરવા નીકળી પડે છે.

બીજી તરફ વિદ્યુતસેન નામનો એક મધુર્ ચતરાને પરણવાની કુમેંડી કરી પોતાના દૂતદ્વારા માગણી મોકલે છે. પરંતુ ચતરાને તાર, ઈંદ્રને પ્રેમની અપેક્ષા ઉપજાવે એવો દાખ્ય પ્રેમી જોઈએ એ સાંભળી કોધે ભરાઈ તે પણ ચતરાને હરી લાવવાના નિશ્ચયર આવે છે.

સ્વર્ગ લોકમાંથી એક ચમત્કારિક કૂચ લઈ નીકળેલા નારદજી મૃત્યુ લોકમાં આવતાં બટકતા પ્રેમલેલા તાજલ અને જંગલી લોકોમાં પથર રૂપ પણ દેવી તરીકે પુજાતી બકાવલીના પ્રેમ પ્રત્યે પ્રેરાઈ તેને નિર્ભયપણાના આશિષ આપે છે.

અનરા બાવલા.



પાણીનીચરે ફિલ્મ કી ખના.

આગળ ચાલતાં જળક્રિયા કરતી અપ્સરાઓના ચાકીદાર કાળા દેવને જોઇ પોતાના પાસેના ચમત્કારિક ફૂલથી ગમ્મત મેળવવાના નિશ્ચયપર આવી તે ફૂલ તેની નજીક કેંકતા એક અજ્ઞાન રમુજી બનાવ બની રહે છે. આ બનાવને અંતે બેશુદ્ધ પડેલા તાજલપર એક અપ્સરાની દ્રષ્ટિ પડના તે તેની દયા ખાઈ તાજલને બકાવડીના મંદીર પાસે મૂકી આવે છે. જ્યાં બન્ને વૈભવી પ્રેમીઓનો દુર્દશામા કંજુશ બરોડો મિલાપ થાય છે.

ચત્રાનું હરણ કરવા નીકળી પડેલા મૂર્ખ યક્ષોના ટાળાને જોઇ નારદજીનું તેમનીપાશુ ગમ્મન કરવાનું મન થતું જાય છે અને પોતાની પાસેનું તે ફૂલ તેમની તરફ ફેંકતાં એક અજ્ઞાન ગોટાળો ઉડી રહે છે વરવા માટે અચકત નિવડેલા વિદ્યુતસેન અંતે ચત્રાને હરવા નીકળે છે પણ નારદજીને તેના પાંચ કર્મનું ફળ આપવા પ્રેરાવાથી વળી તે ફૂલ તેના રસ્તામ મૂકે છે ફૂલો પાપી વિદ્યુતસેન તેનેજ શિક્ષા આપનાર તે ફૂલને શુકન માની ઉપાડી ઉત્સાહભરે આગળ વધે છે, ચત્રાને ભેટનાં તે ફૂલની પોતાના કર્મનું ફળ તે મેળવે છે અને પોતેજ ચત્રારૂપ બની જાય છે એટલામાં યક્ષો હિમંગ ડિમંગ આની તોજ ચત્રા સમજી ઉપાડી લઈ જાય છે. આથી ચત્રા અને તેની સખીયોમાં વિનોદ આશ્ચર્ય અને હસ્ય પ્રસરી રહે છે.

તાજલ અને બકાવળી દુર્દશામા માથે રહેવા પડી તાજલને પોતાના છુટારા માટે વિનવે છે અને ઘણા સમજાવી તો કંઈ પ્રયત્ન કરીને પોતાના કાનડું એક મોતી આપી તેને વિદાય કરે છે પરંતુ પાછો તે શુદ્ધ પ્રેમીયોના સંયોગમા એક દુખદ વિયોગ પ્રસરાય છે.

મૂર્ખ યક્ષો ચત્રારૂપે વિદ્યુતસેનને ઉપાડી લાવી પોતાની ઝૂંપડીમાં કેદ કરી લગ્નનો ઉત્સવ કરે છે અને મૂર્ખા ડિમંગનું સરખસ કલાડી ધામધુમથી તેને રૂપાળી ચત્રાને ભેટવા ગોડલે છે, પરંતુ ફરી પાછા નારદજીના ફૂલના ચમત્કારથી બાયડીમાંથી બાયડોનો ગડબડ ગોટાળો જામી રહે છે વિદ્યુતસેન અને યક્ષો

અન્ય થઈ પરસ્પર પૂછતાં આ ચતરાનું કળ માની તેઓ સર્વ મળી જઈ વળી પાછા ચતરાને ઉપાડી લાવવાના નિશ્ચય પર આવે છે.

બીજી તરફ જંગલોમાં લખ્યો તરસ્યો ભટકતો તાજલ એક નગરમાં આવી ચડી વાણીયાની દુકાનથી કંઈ ચીજો મેળવી ખાત નય છે. 'અદલામ' પૈસા ન હોવાથી દુકાનદાર સાથે રકઝક થતાં તાજલ ફરજિયાત 'ખકાવળી'એ આપેલું મોતી તે દુકાનદારને કહાડી આપે છે. મોતી જોઈ વાણીયો ચમકી તાજલને ધારી ધારીને જોતા તેનો ડંગળ વેશ જોઈ આવું કામતી મોતી રાખનાર તેને કાળ ચોર સમજે છે અને નગરના કોટવાલને બોલાવી તેને પકડાવી દે છે.

જ્યારે પ્રેમી ખકાવળી પોતાની ભયંકર દુષ્ટ અવસ્થામાં પશુ પોતાના તાજલ માટે કુશળ રહેવાની સતત પ્રાર્થનાજ કરતી રહે છે. ક્રાંતિ વેળાએ અપસરાઓ આવી તેને આશ્વસન આપી નય છે.

કોટવાળ પોતાના ચોર તરીકે પકડલા તાજલને રાજકુમારી ચતરાના પિતા મહારાજ મનોહર પાસે ઉભો કરે છે તાજલ મોતીના ખુલાસા ન કરતાં તેને પોતાનુજ નાહર કરે છે. જ્યાં તેને ચોરની શિક્ષાએ મકવાનું કહી નગરમાં મોતી માટે દાંડી પીટાવવાની આજ્ઞા કરવામાં આવે છે.

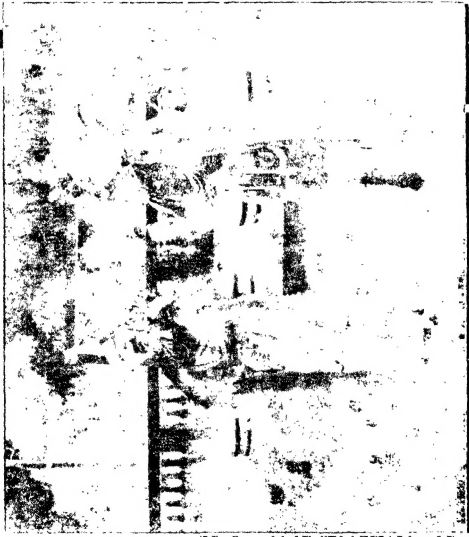
દરમિયાન તે મોતી ચતરાએ જોતાં રાજ પાસેથી તે જોવા છૂટા કરે છે જોઈ ને તરફ મોદાય છે. અને એકાંતે પોતાના અલ-કાર રૂપે જોવા લલચાઈ તે લખ નય છે.

મોતીને તેના કાનપર લગાડતાં અને તે ધારી ધારીને જોતાં તે મોતીનું તેને પૂર્વનું સ્મરણ થાય છે કે.

“છંદ્રાણી શચીના એક જ-મોત્સવ પ્રસંગે ખકાવળીના સુંદર નાચથી પ્રસન્ન થઈ છંદ્રાણીએ તે મોતી ખકાવળીને ખસીમ આપ્યું હતું. અને ચતરાને તે મોતી સંપ્રદે સ્મરણ રાખવાની આજ્ઞા કરી હતી”

આથી ચતરાના મનનું સમાધાન થાય છે, કે તે મોતી તેની અપસરા સખી ખકાવળીનું છે. અને તે લાવનાર ખચિત તેની

ચતરા બકાવતી.



પાણેલીયર ક્રિડમ કંપની.

પ્રેમીજ હોવો જોઈએ. જેથી તેની ખારિક તપાસ કરવાની ઇચ્છા પ્રેરાય છે.

આ પ્રેમકથાના ઘટનાકાર નારહજી અંતિરક્ષા ચતરાને આશીશ આપે છે કે “પ્રેમના શુભ સંયોગો સરળ થવાનું જે તું ઇચ્છીશ તે થશે.”

જ્યાં ચતરા કોટવાળ રૂપે તાજલને લઈ આવવાના તરંગો ધડે છે કે પોતે કોટવાળ રૂપે બની જાય છે અને તાજલને પીતાના આવાસમાં ઉપાડી લાવે છે.

પરંતુ ખરા કોટવાળની આથી ફજેતી થઈ રહે છે. તે રાજને જઈ ખબર આપે છે, રાજ કોષે બનાય છે. રાજ કોટવાળી ખુશ થી લઈ અને ચોર તથા મોતીના માલીફનો પતો લાવી આપનારને જે માંગે તે આપવાની બીજી ઢાંડી પીઠાવવાનો હુકમ કરે છે.

તાજલને ઉપાડી લાવેલી ચતરા કોટવાળ રૂપે અને પછી ચતરા રૂપે ખૂબ કસે છે. અતે તાજલને મારવાની ધાક દેતાં તેને કહેવાની ફરજ પડે છે કે.

“તે મોતી તો મારી પ્રિયા બકાવલીએ અને આપ્યું છે.”

ચતરા વધુ પૂછપરછ કરતાં. તાજલ બકાવલી પર અડમ પ્રેમ જાહેર કરે છે. આથી ચતરા ને તેનાપરનો મોહ-પ્રેમ પ્રકાશમાં મૂકે છે. પણ બકાવલીનો શુદ્ધ પ્રેમ તાજલ તે ગણકારતો નથી. પરંતુ જ્યારે ચતરા ખુલાસો કરતાં કહે છે કે.

“જે તમે મારા સાથે લમ કરશો તોજ બકાવલી આપ મુક્ત થઈ તમને મળશે.”

આ સાંભળી તાજલ વિચાર લીન બની જઈ નિશ્ચયપર આવી કહે છે.

“જે પ્રિયા બકાવલીની મુક્તિ થઈ મને મળતી હોય તો હું તમારી સાથે લમ કરવા તૈયાર છું.”

ત્યારથીજ ચતરા તેની ઠાસી સમાન બની રહે છે.

રાજાએ મોં માગ્યું ધનામ આપવાની પીટાપેલી હાંડીથી કાંમાંધ વિધૂતસેન મૂર્ખ બક્ષોદ્વારા માર્હિતગાર થાય છે અને તેમની સાથે મસલહત કરી એક જુદું તરકટ ઉજી કરવાનો નિશ્ચય કરે છે. કે મોતીના ચોરને લઈ જઈ તેને મારી નાખવાનો અપરાધ તેઓએ જોઈ લેવો અને ધનામમાં ચતરાને માગવી એટલે ચતરા મળી રહેતાં અપરાધની વાતને પડોંચી વળાશે.

મોતીના ચોરના ગુમ થવાથી રાજા પણ ધણો વિમાસણમાં પડે છે. છતાં નારદજી તેને સ્વપ્નમાં આવી સમજણ આપતાં કહે છે.

“રાજા તારા મનનાં ઉઠેલી ગૂંચનો ઉકેલ તારી પુત્રી દરશે તે તું માન્ય રાખજે.”

રાજા જો કે આપ્યા ભ્રમમાં પડે છે. છતાં સ્વપ્નની વાતને વળગી રહેવાના નિશ્ચયપર આવે છે.

ખીજે દીવસે દરબાર ભરાય છે ચતરા તાજલને શાહઝાદાના બેશમાં સજ્જ કરી દરબારમાં લઈ આવવા આમ્રહ કરે છે. રાજા પાસે કેદી તરીકે ઉભેલો શાહઝાદો એકદમ દરબારમાં આવતાં અચકાચ છે પણ ચતરા તેને હિંમત આપી લઈ ચાલે છે.

દરબારમાં કેટલાંજાને ગોટાળામાં ખમવું પડે છે. તેટલામાં પ્રથમ વિધૂતસેન ચક્ષેને લઈ ચોરનો પત્તો લાવનાર તરીકે હાજર થાય છે. પૂછપરછમાં ચોરને લઈ જવાનો અને તેને મારી નાખવાનો ગુન્હો મૂર્ખ બક્ષોપર ઢાળી તેમની પાસે કબુલ કરાવે છે પછી પોતાના ધનામની માગણી કરે છે. રાજા પૂછતાં તે ચતરાને માગે છે. આથી રાજસભા રાજા વિગેરે ગૂંચવણમાં પડી જાય છે. એટલામાં ચતરા પોતે દરબારમાં હાજર થઈ કહે છે.

“પિતાજી મોતીના ચોરને હું જીવતો પકડી લાવી છું.”

એમ કહી તાજલને શાહઝાદાના પોશાકમાં હાજર કરે છે. રાજા, સભા અજળ થાય છે, બક્ષો વિધૂતસેન વિગેરે અંખવાણા પડી જાય છે. રાજા ચતરાને પૂછતાં જાહેર કરે છે.

ਬਰਸਾ ਅਭਾਵਲੀ



ਪੰਨਾ ੧੨੨ ਦੇ ਪੰਨੇ ੧੨੨

‘પિતાજી આ કોઇ ચોર નથી પણ બકાવળીનો મહાપ્રેમી શાહ-
જાદો તાજુલમુન્ક છે.’

આથી રાજા અને સભા સર્વ આશ્ચર્યચકિત થાય છે. રાજા
સધનું સમજી લઇ શાહજાદાને માનથી જોઇ વિધૂતસેન યક્ષો વિગે-
રનો ઇનસાફ શાહજાદા તાજલનેજ સોંપે છે. પ્રેમ શાહજાદો તેના
ઇનસાફમાં કહે છે.

“મહારાજા પ્રેમધેલાઓને સજા ન હોય.

સાચા પ્રેમીઓ સદા, લાવે જ અન્નમ.

મુરખ પ્રેમ કહી બકે, બને આમ બદનામ.

‘તેમનો બળાપો અન્ય તેમની શિષા.’

આથી રાજાસભામાં તાજલપર મોઢ ઉપન્ન થાય છે પણ યક્ષોના
મૂર્ખ સરદારને જ્ઞાન થતાં તે પીગળી જઇ વિધૂતસેન પ્રત્યે કોષ ઉત્પન્ન
કરી, રાજાને પણ પકારાડું કહે છે. મદાંધ વિધૂતસેન માનતો નથી
પણ તે યક્ષોનો સરદારજ તેને બરસભામાં પરાણે પણ લગાવે છે.

પછી ચતરા શાહજાદા તાજલ પ્રત્યેનો પોતાનો પ્રેમ રાજાને
જાહેર કરતા રાજા અનુમાત આખી હસ્તમેળાપ કરવા આજે છે
પરંતુ તાજલ બકાવળીને મળ્યા વિના તો નાજ કંકે છે જેથી સધળા
બકાવળી તરફ જાય છે.

બકાવળીને નારદજી અંતના આશિશ આપી તેને આપ મુક્ત
થવાની આગાહી આપે છે. પછી તો ત્યાં તાજલ ચતરા રાજા વિગેરે
આવી ચઢે છે, શુદ્ધ પ્રેમીઓનું હરી પુનર્નિલન થાય છે પરસ્પર
ભેટતાં તાજલ બકાવળીને ચતરાસંબંધિના પ્રેમની વાત જાહેર કરે છે.
બકાવળી અનુમતિ આપે છે કે તુરંતજ તે આપ મુક્ત થઇ જાય છે
અને આનંદ જાહેર કરે છે કે—

બલા હુવા મેરી દવલત હુદી

મય મત્થરસે છૂદી

હુમ મહી ઓરી ફૂદી શમા

મય પત્થરસે છૂદી-બલા.

પછી તેને મુક્તિ આપનાર ચતરાને ઉદ્દેશી બોલે છે.

“આવ સખી ચતરા તારા ઉપકારના બદલામાં ખુશીથી હુંજ તમારો હસ્ત મેળાપ કરી મરી જાગી ૧૭ બનાવું.”

શાહઝાદા તાજલ અને ચતરાના બકાવલીએ કરેલા હસ્ત મેળાપને સર્વ કૂલોની વૃદ્ધી વધારી લે છે પછી ચતરા બકાવલી અને પ્રેમી શાહઝાદા તાજુલમુલ્કની ત્રીપુટી એક થઈ તાજુલમુલ્ક પોતાની બન્ને પ્રિયાના શુદ્ધ પ્રેમમાંજ પોતાના આનંદી દીવસો નિર્ગમન કરતાં કહેતો હતો ૧૮.

મળે છે એક મોહિનિથી મીઠું સ્વાદ આ સંભારનો
લીધે છે લાલ સહુ આ વિશ્વમાં વિસ્તૃત એ બહેવારનો
ભરી બે પાસમાં બે પ્રેમની પુતળી મીઠી “મનહર”
પછી તો લૂટવો બાકી રહે છે જહાર બસ શુભારનો.

આનંદ

આનંદ

આનંદ

આવે છે ! આવે છે ! આવે છે !
હિંદુસતાનનો જાણીતો જહુગર અને આત્મિક
બળનો ઉપાસક

ડાક્ટર અલવારો

અમારી ફીલ્મ કંપની તરફથી સીનેમા સ્ક્રીનપર આવેછે.

તુરતમાંજ તૈયાર થતી ફિલ્મો.

સત્ય વિજય. આંસુનાં માતી. લયલા મજનુ.
ગુલનાર હાતમ તાઈ.

બુકીંગ માટે લખો

ધી પાયોનીયર ફીલ્મ કંપની.
ચોપાટી મુંબઈ.

ચતરા બકાવણી.



પ થે નીચા ડીઝ્ય ફ પની



જગતમાં રીસાએ
રમાને રીઝાવવા
ફક્ત એક જ કીમી
છે. અનં તે એજ



કામીનીયા ઓઈલ

ની એક બાટલા.

ઘણાઓ અનુભવથી હા કહે છે. તમે. પણ
અજમાવી ખાતરી કરી જુઓ.

કીમત બાટલી ૧ નો રૂપિયા એક.
સધળે ઠંકાણું વેચાય છે.

એંગલો ઇન્ડિયન ડ્રગ એન્ડ
કેમીકલ કંપની

જુમા મસજીદ મુંબઈ.

આ એપડી મુંબઈમાં સુલતાન મેન્શન ફૂગરી ઉપર આવેલ
ધી ખિલાફત પ્રેસમાં મહમદ અબદુલ રહેમાને છાપી છે.

